

Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji
za pośrednictwem
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
Ul. Wiejska 6
00-902 Warszawa

Wnioskodawca: Jarosław Łuczkiw, adres do korespondencji:

35 Poznań

Wniosek

Działając na podstawie przepisu art. 221 §1 Kodeksu postępowania administracyjnego w celu wzmocnienia praworządności, niniejszym wnoszę o rozważenie zmiany przepisu art. 25 ust. 2 pkt 3) ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (j.t. Dz. U. z 2010 r. Nr 10 poz. 65 z późn. zm.) – dalej jako „URP”, w szczególności poprzez uwzględnienie w treści przepisu prawa do przystąpienia do egzaminu radcowskiego osobom wykonującym czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej na podstawie zatrudnienia u podmiotu prywatnego pod bezpośrednim nadzorem radcy prawnego.

Uzasadnienie

I.

Deregulacja.

Uzasadnieniem dla powyższego wniosku jest sytuacja prawna, w jakiej z pewnością znajduje się szereg osób, które skończyły studia prawnicze i uzyskały dyplom magistra prawa.

Obecna treść przepisu art. 25 ust. 2 pkt 3) URP przewiduje możliwość przystąpienia do egzaminu radcowskiego bez konieczności odbycia aplikacji radcowskiej przez osoby, które po ukończeniu wyższych studiów prawniczych przez okres co najmniej 5 lat w okresie nie dłuższym niż 10 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej przez radcę prawnego w kancelarii radcy prawnego, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej, o których mowa w art. 8 ust. 1 lub kancelarii adwokackiej, zespole adwokackim, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej, o których mowa w art. 4a ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej.

Toczące się obecnie prace nad projektem ustawy z dnia 19 kwietnia 2013 r. o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów (dalej jako „Ustawa deregulacyjna”), objęły również przepis wskazany wyżej. Zmiana tego przepisu objęła jedynie okres czasu, w którym czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej przez radcę prawnego miałyby być wykonywane. W Ustawie deregulacyjnej proponuje się bowiem, aby przepis art. 25 ust. 2 pkt 3) URP przyjął brzmienie „osoby, które po ukończeniu wyższych studiów prawniczych przez okres co najmniej 3 lat w okresie nie dłuższym niż 6 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej przez radcę prawnego w kancelarii radcy prawnego, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej, o których mowa w art. 8 ust. 1 lub kancelarii adwokackiej, zespole adwokackim, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej, o których mowa w art. 4a ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej”.

Nie ulega wątpliwości, że obecnie obowiązujące przepisy URP przewidują możliwość wykonywania zawodu radcy prawnego w ramach stosunku pracy (por. np. art. 8 i nast. URP). Radcy prawni są często zatrudniani w ramach stosunku pracy w jednostkach organizacyjnych na rzecz których wykonują czynności polegające na pomocy prawnej. Niejednokrotnie zdarza się tak, iż w ramach świadczonej w ten sposób pracy, kierują oni zespołem prawników (w tym również aplikantów radcowskich, tudzież zespołem radców prawnych). Powyższy przepis, tj. przepis art. 25 ust. 2 pkt 3) URP, (zarówno w obowiązującym, jak i w projektowanym brzmieniu) nie pozwala więc

na dopuszczenie do egzaminu radcowskiego osób, które po ukończeniu wyższych studiów prawnych przez wymagany okres wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej przez radcę prawnego w ramach stosunku pracy w jednostce organizacyjnej pod bezpośrednim nadzorem radcy prawnego.

Należy zauważyć, że wykonywanie *wymagających wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związanych ze świadczeniem pomocy prawnej przez radcę prawnego w kancelarii radcy prawnego obsługującej tylko jednego klienta*, niczym się nie różni, od wykonywania *czynności wymagających wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związanych ze świadczeniem pomocy prawnej przez radcę prawnego w ramach stosunku pracy w jednostce organizacyjnej*. Takie rozróżnienie nie jest więc zrozumiałe. Ograniczenie kręgu podmiotów, w których mają być wykonywane owe czynności nie znajduje uzasadnienia również ze względu na niżej zaprezentowaną argumentację.

II.

Przepis art. 25 ust. 2 pkt 3) URP

Zdaje się, iż węzłowe znaczenie dla interpretacji przepisu art. 25 ust. 2 pkt 3) URP ma „ścieżka legislacyjna” jaką przebył on do uzyskania obecnego kształtu. Rozwiązanie polegające na dopuszczeniu do zawodu adwokata lub radcy prawnego osób, które nie odbyły aplikacji, zaproponowano ustawą z dnia 30 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy - Prawo o adwokaturze i niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2005 r. Nr 163, poz. 1361 z późn. zm.) – dalej jako „wcześniejsza ustawa zmieniająca”. Przepisy wprowadzone tą ustawą zostały ocenione jako niekonstytucyjne. Ustawa wprowadzała tożsame zapisy w ustawie o radcach prawnych i w ustawie – Prawo o adwokaturze. Trybunał Konstytucyjny zakwestionował uprawnienia nadane w/w przepisami w wyrokach z dnia 19 kwietnia¹ oraz 8 listopada 2006 r.²

W związku z ich niekonstytucyjnością, przepis art. 25 ust. 2 pkt 3) URP został ponownie wprowadzony do polskiego systemu prawnego ustawą z dnia 20 lutego 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych oraz ustawy – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2009 r. Nr 37, poz. 286 ze zm.) – tym razem w brzmieniu obecnie obowiązującym.

Warto wskazać, że ustawa zmieniająca z 2005 roku wprowadziła do systemu prawnego przepis mocno niedookreślony i całkowicie inny od obecnego. Pozwalał on bowiem na dopuszczenie do egzaminu radcowskiego osób: „które po ukończeniu wyższych studiów prawnych **prowadziły**, przez okres co najmniej 5 lat w okresie nie dłuższym niż 8 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu radcowskiego, działalność gospodarczą wpisaną do Ewidencji Działalności Gospodarczej, jeżeli przedmiot tej działalności obejmował świadczenie pomocy prawnej, o której mowa w art. 4 ust. 1a”. Głównym zarzutem Trybunału Konstytucyjnego odnoszącym się do wyżej zaprezentowanego przepisu był brak wymagania, „by osoby prowadzące taką działalność gospodarczą musiały przez okres wskazany (a nawet – jakkolwiek) zajmować się osobiście i w sposób ciągły świadczeniem pomocy prawnej. Co więcej, świadczenie pomocy prawnej mogło stanowić jedynie przedmiot deklarowanej i wpisanej do ewidencji, choć niekoniecznie wykonywanej, działalności”. Jak widać w wyrokach kwestionujących konstytucyjność przepisów wyraźnie akcentowano fakt świadczenia pomocy prawnej osobiście i w sposób ciągły, niezależnie od podmiotu, w którym je wykonywano.

W konsekwencji przepis ten, jako nadto elastyczny, a w rezultacie niedostatecznie precyzyjny nie spełniał wymogu dostatecznej określoności, czego skutkiem było stwierdzenie jego niekonstytucyjności.

Obydwa w/w wyroki Trybunału Konstytucyjnego pozwalają jednak wysnuć wniosek, że z punktu widzenia przepisów Konstytucji RP nie ma znaczenia charakter podmiotu prywatnego, lecz faktyczne wykonywanie czynności, przez które kandydat na radcę prawnego nabierze praktyki, która pozwoli mu wykonywać zawód zaufania publicznego.

W związku z uchyleniem przepisów w kształcie nadanym im przez wcześniejszą ustawę nowelizującą, ponownie zmieniono ustawę o radcach prawnych. W uzasadnieniu projektu ustawy z dnia 20 lutego 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych oraz ustawy – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2009 r. Nr 37, poz. 286 ze zm.) – dalej jako „późniejsza ustawa nowelizująca” – „zakwestionowanie tego uprawnienia przez Trybunał Konstytucyjny w wyrokach z dnia 19 kwietnia³ oraz 8 listopada 2006 r.⁴ zostało uzasadnione brakiem

¹ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 kwietnia 2006 r. (sygn. akt: K 6/06);

² Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 08 listopada 2006 r. (sygn. akt: K 30/06);

³ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 kwietnia 2006 r. (sygn. akt: K 6/06);

⁴ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 08 listopada 2006 r. (sygn. akt: K 30/06).

dostatecznej precyzyjności użytych w zakwestionowanych przepisach określeń, jak i dowolnością rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej lub wykonywanego zawodu". Zgodnie z uzasadnieniem projektu, przyjęcie zasady, że warunkiem nabycia uprawnienia do przystąpienia do egzaminu zawodowego jest zatrudnienie lub wykonywanie na podstawie umowy cywilnoprawnej czynności bezpośrednio związanych ze świadczeniem pomocy prawnej przez adwokata lub radcę prawnego wyłącznie w kancelarii adwokackiej, zespole adwokackim, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej, o której mowa w art. 4a ustawy z dnia 26 lipca 1982 r. - Prawo o adwokaturze, lub kancelarii radcy prawnego, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej, o której mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, ma wykluczać opisane wyżej ryzyko, tj. **ryzyko dowolności prowadzonej działalności gospodarczej lub wykonywanego zawodu**.

Zdaniem Wnioskodawcy, stanowisko projektodawcy wyrażone w uzasadnieniu projektu późniejszej ustawy nowelizacyjnej nie do końca oddaje myśl towarzyszącą motywom wyroków wydanych przez Trybunał Konstytucyjny w 2006 r. **Nie była tu, jak się zdaje, problemem najistotniejszym dowolność rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej lub wykonywanego zawodu, ale dopuszczenie możliwości niewykonywania czynności polegających na świadczeniu pomocy prawnej osobiście i w sposób ciągły przez kandydata do zawodu.**

Wprowadzenie przepisu art. 25 ust. 2 pkt 3) URP późniejszą ustawą nowelizacyjną również spotkało się z krytyką środowisk prawniczych czego wyrazem było ponowne badanie nowego przepisu pod kątem jego zgodności z Konstytucją RP. W rezultacie przepis oceniono jako zgodny z Konstytucją.

W tym miejscu warto wskazać na uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 07 marca 2012 r. (sygn. akt: K 3/10): W punkcie 8.3. uzasadnienia wyroku Trybunał Konstytucyjny ocenił konstytucyjność przepisu art. 25 ust. 2 pkt 3 i 4 URP. Dokonując oceny Trybunał wyraźnie kładł nacisk na wykonywanie czynności bezpośrednio związanych ze świadczeniem pomocy prawnej wymagających wiedzy prawniczej. Trybunał Konstytucyjny wskazał, że wykonywanie tych czynności jest ściśle określone w ustawie i daje możliwość zdobycia odpowiedniej praktyki i doświadczenia zawodowego. Inne umiejętności kandydata na radcę prawnego są natomiast weryfikowane za pomocą egzaminu radcowskiego, na który wpływ ma samorząd zawodowy. Zdaniem Trybunału osoba zamierzająca skorzystać z uprawnień wynikających z art. 25 ust. 2 pkt 3 i 4 URP musi przedstawić dokumenty, które pozwolą stwierdzić, że warunek ustawowy wykonywania czynności związanych ze świadczeniem pomocy prawnej przez okres wymagany został spełniony.

Drugą z determinant dopuszczenia kandydata na radcę prawnego do egzaminu radcowskiego w świetle dokonywanej przez Trybunał oceny jest wymiar czasu praktyki polegającej na wykonywaniu czynności bezpośrednio związanych ze świadczeniem pomocy prawnej wymagających wiedzy prawniczej.

Kolejna z przesłanek odnosi się również do czasu odbywanej praktyki. Trybunał stwierdza jednak, że praktyka w wymiarze określonym w przepisie art. 25 ust. 2 pkt 3 URP jest wystarczająca dla stwierdzenia, że dana osoba ma aktualną wiedzę prawną. To z kolei, zdaniem Trybunału, daje rękojmię należytego wykonywania zawodu.

Nie ulega wątpliwości, że w treści uzasadnienia powyższego wyroku Trybunał Konstytucyjny niemal pomija rolę podmiotów, u których dana osoba ma wykonywać czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej wymagające wiedzy prawniczej. Zdaniem Wnioskodawcy może to oznaczać, że samo miejsce wykonywania tych czynności ma znaczenie jedynie poboczne.

Jednocześnie Wnioskodawca pragnie wskazać, że czynności te mogą (cyt. za Trybunałem) polegać na:

1. przygotowywaniu analizy akt sprawy,
2. wyszukiwaniu i gromadzeniu orzecznictwa oraz literatury,
3. sporządzaniu ekspertyz prawnych pomocnych w świadczeniu pomocy prawnej,
4. przygotowywaniu projektów pism procesowych oraz czynnym udziale w ustalaniu strategii procesowej, która ma doprowadzić do uzyskania korzystnego dla strony rozstrzygnięcia.

Zdaniem Trybunału powyższe czynności pozwalają na zdobycie doświadczenia w zawodzie prawniczym.

W związku z tym, że językowa wykładnia przedmiotowego przepisu wprowadza pewne wątpliwości interpretacyjne należy zwrócić uwagę na cel, jakiemu służyć miało ograniczenie podmiotów, u których ma być świadczona owa praktyka. Przede wszystkim, i z tym należy się w zupełności zgodzić, przepis wprowadzony wcześniejszą ustawą nowelizacyjną do polskiego systemu prawnego, był w sposób rażący niedookreślony. Jego treść pozwalała w rzeczywistości na dostęp do zawodu radcy prawnego (a także odpowiednio – adwokata) osobom fatycznie nie wykonującym żadnych czynności związanych ze świadczeniem pomocy prawnej.

Zdaniem Wnioskodawcy ograniczenie podmiotowe wynikające z przepisu art. 25 ust. 2 pkt 3) URP może być celowe z uwagi na konieczność zapewnienia osobistego i ciągłego wykonywania wymagających wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związanych ze świadczeniem pomocy prawnej przez radcę prawnego. Pobocznym celem może być również kwestia sprawowania nadzoru nad wykonywanymi czynnościami, który pozwoli na prawidłowe wykonywanie zawodu zaufania publicznego.

Ostatecznie – wiedzę takich osób i ich praktyczne przygotowanie do wykonywania zawodu zweryfikować ma przecież egzamin radcowski.

III. Wykładnia.

Oczywiście uzasadnienie każdego z wszystkich przytaczanych wyżej stanowisk Trybunału Konstytucyjnego jest tylko odpowiedzią na konkretne zarzuty skarżących. Jednakże, wraz z uzasadnieniem projektu późniejszej ustawy nowelizacyjnej, mogą one być cenną wskazówką dla dalszej wykładni rzeczzonego przepisu. Przepis ten bowiem, mimo, iż jak się zdaje, jest językowo jasny, to zdaje się naruszać system wartości przypisywany prawodawcy. Taki stan rzeczy uzasadnia zastosowanie w procesie interpretacyjnym nie tylko językowych reguł wykładni, ale również dyrektyw celowościowych. Zgodnie z wyrażonym w piśmiennictwie stanowiskiem w takich sytuacjach można przyjąć, że „prawodawca wprowadzając >>wyraził się jasno<<, ale owa jasna wypowiedź nie jest adekwatna do jego zamysłu, oraz że interpretowany przepis wyraża normę, która ma szerszy zakres zastosowania lub unormowania niż ten, jaki ustaliliśmy w drodze wykładni językowej”⁵.

Należy zwrócić uwagę, że odniesienie się do wartości przypisywanych prawodawcy jest elementem założeń o racjonalności prawodawcy. Założenia dotyczące katalogu wartości sprowadzają się zazwyczaj do powszechnie akceptowanych wartości moralnych.⁶ Niezwykle ważnym i koniecznym dla prawidłowego przeprowadzenia procesu wykładni jest wskazanie hierarchii wartości przypisywanych prawodawcy. Wśród tych wartości szczególną pozycję zajmują wartości, które określane bywają jako cele danego pojedynczego przepisu. Występowanie tego rodzaju wartości przekłada się w procesie dokonywania wykładni na korzystanie z interpretacyjnych dyrektyw celowościowych. Dyrektywy te *preferują takie rozumienie poszczególnych interpretowanych zwrotów, które pozwala owe cele osiągnąć, bądź dezaprobuje te ze sposobów rozumienia, które osiągnięcie celów uniemożliwiają lub co najmniej utrudniają*.⁷

Wyłożone w punkcie I. powyżej cele, jakie stawia przed przepisem art. 25 ust. 2 pkt. 3) URP zarówno Trybunał Konstytucyjny, jak i Prawodawca, można zinterpretować jako konieczność zapewnienia:

- 1) osobistego wykonywania czynności polegających na świadczeniu pomocy prawnej przez radcę prawnego w pełnym wymiarze czasowym – tj. osobistego wykonywania czynności asystenckich w pełnym wymiarze czasu pracy, przy czym czynności te miałyby polegać na:
  - a. przygotowywaniu analizy akt sprawy,
  - b. wyszukiwaniu i gromadzeniu orzecznictwa oraz literatury,
  - c. sporządzaniu ekspertyz prawnych pomocnych w świadczeniu pomocy prawnej,
  - d. przygotowywaniu projektów pism procesowych oraz czynnym udziale w ustalaniu strategii procesowej, która ma doprowadzić do uzyskania korzystnego dla strony rozstrzygnięcia;
- 2) nadzoru nad wykonywaniem czynności asystenckich przez radcę prawnego, celem sprawowania pieczy nad prawidłowym wykonywaniem tych czynności;
- 3) szerokiego spektrum „doświadczeń” prawniczych w ramach wykonywanych czynności asystenckich, tj. unikanie ograniczenia wykonywanych czynności do wyłącznie jednej gałęzi prawa.

Zaprezentowane powyżej cele przepisu art. 25 ust. 2 pkt 3) URP mogą prowadzić do wniosku, że obecnie konieczne jest stosowanie wykładni rozszerzającej tego przepisu, aby uzyskać zgodność interpretacji z zamysłem prawodawcy. W ten sposób do egzaminu radcowskiego mogłyby zostać dopuszczone osoby, które nie wykonywały czynności asystenckich w literalnie wymienionych tam podmiotach, ale np. w podmiotach prywatnych, w których ich przełożonym jest radca prawny, spektrum spraw w ramach których wykonywane są czynności asystenckie nie ogranicza się do działalności w ramach jednej tylko gałęzi prawa, a wykonywane czynności wypełniają zakres określony powyżej w punkcie 1) ppkt. a.-d. Niemniej jednak organy administracji niejednokrotnie opierają się jedynie na wykładni językowej zasłaniając się nieaktualną już zasadą, że *clara non sunt interpretanda* (nie dokonujemy wykładni tego co jasne), podczas gdy bardziej właściwym jest zastosowanie zasady, że *interpretatio cessat in claris* (wykładnia kończy się gdy uzyskamy jasność).

W związku z krótkowzrocznym, a często również mechanicznym, stosowaniem prawa przez organy administracji publicznej, warto dostosować językowe brzmienie przepisu do wykładni wynikającej z praktyki i poglądów judykatury.

⁵ S. Wronkowska, *Podstawowe Pojęcia Prawa i Prawoznawstwa*, Wyd. II Poprawione, Poznań 2003, s. 84.

⁶ Por.: M. Zieliński, *Wykładnia prawa. Zasady. Reguły. Wskazówki.*, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2002, s. 286.

⁷ Ibidem, s. 287.

IV. Nieprawidłowości w prowadzeniu działalności gospodarczej.

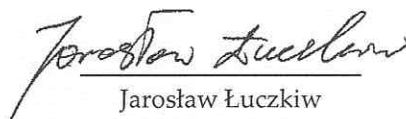
Wobec pewnych, patologicznych, ale zdarzających się sytuacji Wnioskodawca pragnie zwrócić uwagę, że mimo wypełniania przesłanek przepisu może okazać się, iż pracodawca danej osoby dopuszcza się łamania prawa poprzez choćby prowadzenie działalności w niedozwolony sposób (np. uczestniczenie w spółce cywilnej z osobą nie posiadającą odpowiednich uprawnień, czy tzw. „firmanctwo”). Formy prowadzenia działalności gospodarczej przez radcę prawnego, jak również możliwość świadczenia pracy na podstawie umowy o pracę i warunki jej wykonywania zostały wyliczone w przepisach URP. W związku z tym, biorąc pod uwagę jedynie literalną wykładnię przepisu art. 25 ust. 2 pkt 3) URP należy stwierdzić, że osoby wykonujące czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej przez radcę prawnego w prowadzonej przez niego „kancelarii” lub „spółce” nie będą mogły doliczyć czasu tam przepracowanego do stażu pracy wymaganego przez przepis art. 25 ust. 2 pkt 3) URP. Takie stanowisko, w przypadku trwania przez te osoby w usprawiedliwionym błędnym przekonaniu o wykonywaniu czynności asystenckich godziłoby, jak się zdaje, w zasadę równości wobec prawa, a to z kolei uzasadnia również argumenty przytoczone w pkt. I i II powyżej.

V. Podsumowanie.

W świetle argumentów przytoczonych w punktach I. – IV. powyżej należy zauważyć, że dopuszczanie do egzaminu radcowskiego osób, które po ukończeniu wyższych studiów prawniczych przez wymagany okres wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej przez radcę prawnego w ramach stosunku pracy w jednostce organizacyjnej pod bezpośrednim nadzorem radcy prawnego, zdaje się wypełniać cel przedmiotowego przepisu i wolę Ustawodawcy. Wobec tego, zdaniem Wnioskodawcy, należałoby ująć odpowiednie sformułowanie w treści przepisu, a taki zabieg pozwoli w pełni korespondować temu przepisowi URP z zasadą równości obywateli wobec prawa. Nie może bowiem rodzić wątpliwości, że osoby wykonujące identyczne czynności powinny mieć takie samo prawo dostępu do egzaminów zawodowych.

W związku z powyższym Wnioskodawca proponuje nieznacznie zmodyfikować brzmienie przepisu art. 25 ust. 2 pkt 3) URP wprowadzonego projektem Ustawy deregulacyjnej poprzez nadanie mu brzmienia:

„osoby, które po ukończeniu wyższych studiów prawniczych przez okres co najmniej 3 lat w okresie nie dłuższym niż 6 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu wykonywały na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej przez radcę prawnego w kancelarii radcy prawnego, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej, o których mowa w art. 8 ust. 1, jednostce organizacyjnej, o której mowa w art. 9 pod bezpośrednim nadzorem radcy prawnego lub kancelarii adwokackiej, zespole adwokackim, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej, o których mowa w art. 4a ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej”

Jarosław Łuczkiw